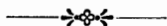

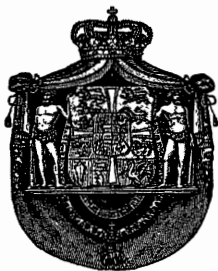
DANMARKS STATISTIK
STATISTISKE MEDDELELSER
FJERDE RÆKKE SYVENDE BIND
FEMTE HÆFTE
COMMUNICATIONS STATISTIQUES 4me SÉRIE TOME 7 5me LIVRAISON

FORHANDLINGER
VED
DET FÆLLESNORDISKE STATISTISKE MØDE
I KØBENHAVN 27.—30. AUGUST 1900

PROCÈS-VERBAL
DE LA
RÉUNION SCANDINAVE DE STATISTIQUE
À COPENHAGUE 27—30 AÛT 1900

UDGIVET AF STATENS STATISTISKE BUREAU
PUBLIÉ PAR LE BUREAU DE STATISTIQUE DE L'ÉTAT

KØBENHAVN
BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI

1900

Arbejds- og
Socialministeriets
Bibliotek

Udgivet i Oktober 1900.

Forhandlinger ved det 6te fællesnordiske statistiske Møde afholdt i København den 27.—30. August 1900.

Paa Foranledning af Chefen for Norges statistiske Centralbureau, Direktør A. N. Kiær, blev det, under Forudsætning af de paagældende Regeringers Samtykke, i 1888 vedtaget mellem Cheferne for de statistiske Statsbureauer i Danmark, Norge og Sverrig at afholde et fællesnordisk statistisk Møde i Kristiania 1889, og senere, efter ny Overenskomst, at samles til fælles Forhandlinger skiftevis i hver af de tre Landes Hovedstæder. Formaalet med Møderne skulde være at fremme en større Ensartethed mellem de officielle statistiske Publikationer i de tre nordiske Riger. Disse Møder, der forudsattes i Almindelighed ikke at ville overskride 3 eller 4 Dage, skulde forberedes gennem et Program, hvoraf hvert af de statistiske Bureauer vilde have at udarbejde sin Del; paa denne Maade tilsigtede man efterhaanden at gennemgaa de fleste og om muligt samtlige Grene af den officielle Statistik, hvoraf dog kun nogle enkelte forudsattes at kunne komme til Behandling paa hvert enkelt Møde.

Det saaledes aftalte første Møde afholdtes derefter i Kristiania den 4.—6. Juli 1889; der forelaa til Forhandling, i Overensstemmelse med et forud vedtaget Program, følgende Betænkninger:

- A) Bemærkninger vedrørende de tre nordiske Rigers Folketællingstabeller, af Chefen for Norges statistiske Centralbureau;

- B) Promemoria angående folkmängdens fördelning efter kön, ålder och civilstånd samt yrken vid 1890 års folkräkningar i Sverige, Norge och Danmark, af Chefen for Sverrigs statistiske Centralbureau; og
- C) Henstillinger som Grundlag for Behandlingen af Sverrigs, Norges og Danmarks udenrigske Omsætnings-Statistik, af Chefen for Danmarks statistiske Bureau.

Betænkningerne tillige med de derover fattede Beslutninger foreligge trykte i Meddelelser fra det statistiske Centralbureau, 7de Bind. 1889 (Kristiania).

Efter Aftale paa det første Møde afholdtes det andet Møde i Stockholm den 9.—12. September 1890. Til Forhandling forelaa følgende Betænkninger:

- A) Om Afholdelsen af Kreaturtællinger, af Chefen for Danmarks statistiske Bureau;
- B) Bemærkninger vedrørende de tre nordiske Rigers Skibsfartsstatistik, af Chefen for Norges statistiske Centralbureau; og
- C) Promemoria angående folkmängdens fördelning efter yrken, af Chefen for Sverrigs statistiske Centralbureau.

Forhandlingerne findes offentliggjorte i Statistisk Tidsskrift, årg. 1890, hæftet 2 (Stockholm).

Det tredje Møde afholdtes i København den 21.—24. September 1891. Til Forhandling forelaa:

- A) De paa det andet fællesnordiske statistiske Møde i Stockholm fremsatte Bemærkninger angaaende de tre nordiske Rigers Skibsfartsstatistik, specielt om den indenlandske Skibsfart, samt Nogle Tillægsbemærkninger vedrørende Skibsfartsstatistikken, af Chefen for Norges statistiske Centralbureau;
- B) Promemoria angående de nordiska rikenas redogörelser om folkmängdens årliga förändringar, af Chefen for Sverrigs statistiske Centralbureau; og
- C) Jordbrugenes Fordeling efter deres Størrelse og Driftsherreforhold, af Chefen for Danmarks statistiske Bureau.

Beretningen om Mødets Forhandlinger findes i Statistiske Meddelelser, 3die Række, 11te Bind. 1892 (København).

Paa det tredie Møde vedtoges det, at Cheferne for de tre Bureauer nærmere skulde forhandle om, hvor vidt det næste Møde skulde afholdes i 1893 eller 1894. Efter at man i 1893 var bleven enig om at udsætte Mødet til 1894, afholdtes det fjerde Møde i Kristiania den 21.—24. August 1894. De Emner, som her behandlede, vare følgende:

- A) Statistikken over Arealets Benyttelse, Udsæden og Høsten, af Chefen for Danmarks statistiske Bureau;
- B) Omfanget och innehållet af en fabriksstatistik, af Chefen for Sverrigs statistiske Centralbureau; og
- C) Socialstatistik, særlig forsaa vidt angaar Arbejdslønninger samt andre Lønnings- og Indtægtsforhold, af Chefen for Norges statistiske Centralbureau.

Forhandlingerne findes i Meddelelser fra det statistiske Centralbureau, 12te Bind. 1894 (Kristiania).

Det femte Møde, der ligesom det forrige udskødes et Aar, afholdtes i Stockholm den 19.—23. August 1897. Der forelaa til Forhandling følgende Betænkninger:

- A) Statistik vedrørende Arbejdskonflikter, af Chefen for Statens Statistiske Bureau i Danmark;
- B) Den repræsentative Undersøgelsesmethode, af Chefen for Norges statistiske Centralbureau; og
- C) Sveriges, Norges och Danmarks statistiska årsböcker, af Chefen for Sverrigs statistiske Centralbureau.

Forhandlingerne ved Mødet foreligge trykte i Statistisk Tidsskrift, årg. 1897 (Stockholm).

Ved de fire første Møder vare Deltagerne: fra Sverrig Overdirektør Elis Sidenbladh, fra Norge Direktør A. N. Kiær og fra Danmark Bureauchef Marius Gad; i det femte Møde deltog, foruden de to førstnævnte, som Danmarks Repræsentant Direktør Marcus Rubin, der i 1895 havde afløst M. Gad som Leder af Danmarks officielle Statistik.

Det sjette fællesnordiske statistiske Møde blev ligeledes — væsentlig af Hensyn til det internationale statistiske Instituts Møde i Kristiania i September 1899 — udskudt et Aar; det paabegyndtes i København den 27. August 1900 og afsluttedes den 30. samme Maaned. I Mødet deltog:

Chefen for Sverrigs statistiske Centralbureau, Overdirektør *Elis Sidenbladh*,

Chefen for Norges statistiske Centralbureau, Direktør *A. N. Kiær* og

Chefen for Statens Statistiske Bureau i Danmark, Direktør *Marcus Rubin*.

Som Sekretær ved dette Møde fungerede undertegnede *Koefoed*, Fuldmægtig i Statens Statistiske Bureau i Danmark.

Programmet for Mødet indeholdt følgende Emner, om hvilke der allerede i Sommerens Løb mellem Mødets Deltagere indbyrdes var blevet udvekslet Betænkninger, som findes gengivne i det følgende som Bilagene A., B. og C.:

- A) Om uppgifterna angående handelsvarornas härkomstort och destinationsort samt värde, i Svenska, Norska och Danska handelsstatistiken, af Chefen for Sverrigs statistiske Centralbureau;
- B) Nogle bemærkninger angaaende folkemængdens fordeling efter næringsvej og livsstilling, af Chefen for Norges statistiske Centralbureau; og
- C) Om Befolkningens sociale Gruppering, af Chefen for Statens Statistiske Bureau i Danmark.

Mødet gennemgik og diskuterede de i Henhold til Programmet udarbejdede Betænkninger og fattede følgende Beslutninger vedrørende de enkelte Punkter:

A. Handelsstatistikken.

(Jfr. Bilag A.)

Mødet udtaler:

at den Maade, paa hvilken Værdiberegningen i Handelsstatistikken for Tiden foregaar i de tre nordiske Lande, ikke er tilfredsstillende, og at man anser Deklarationspligt fra Importører

og Eksportører angaaende Varernes Værdi som et væsentligt Fremskridt;

at den nuværende Deling af Varerne for mange Grupper er alt for summarisk, idet den hverken giver Administration eller praktisk Næringsliv tilstrækkelig Oplysning angaaende Varernes specielle Art, og at en Nomenklatur, der svarer til Nutidens Fordringer, vil have dels en omfattende selvstændig Interesse dels væsentlig Betydning for Værdiansættelsen; samt

at det er af Vigtighed, at der i præcisere Grad end nu angives, fra hvilket Sted Varen i Virkeligheden er købt, og til hvilket Sted Salget i Virkeligheden har fundet Sted.

B. Om Folkemængdens Fordeling efter Næringsvej og Livsstilling.

(Jfr. Bilag B.)

I Tilknytning til Beslutning under C: «Folkemængdens fordeling efter yrken» paa det andet fællesnordiske statistiske Møde i Stockholm 1890 (Statistisk Tidskrift 1890 pag. 110 ff.) udtaler Mødet:

at Hovedgruppe I (Allmän tjenst, jemte literära och konstnärliga yrken) deles i følgende Underafdelinger, dog saaledes at Underafdelingernes indbyrdes Orden hverken i denne eller i de andre Hovedgrupper anses for bindende:

1) den civile Administration, Domstolene, Sagførervirksomhed m. m.,

2) Forsvarsvæsenet,

3) Sundhedsvæsenet,

4) Undervisningsvæsenet samt litterær og kunstnerisk Virksomhed m. m.,

5) kirkelige, religiøse og moralske Anliggender;

at for Hovedgruppe II (Jordbruk och boskapsskötsel jemte fiske) bibeholdes Inddelingen:

1) Jordbrug og Kvægavl m. m.,

2) Gartneri,

3) Fiskeri, samt eventuelt

4) Skovbrug;

at Hovedgruppe III (Grufbrytning och tillverkningsindustri), med den tilsvarende Hovedgruppe i den tyske Erhvervsstatistik af 1895 som Mønster, deles paa følgende Maade:

1) Bergbau, Hütten- og Salinenvesen, Torfgråbæri,

2) Industrie der Steine og Erden,

3) Metallverarbejting, Machinen, Werkzeuge, Instrumente, Apparate,

4) Chemische Industrie, Forstwirtschaftliche Nebenprodukte, Leuchtstoffe, Fette, Oele og Firnisse,

5) Textilindustrie,

6) Papier,

7) Leder,

8) Holz og Schnitzstoffe,

9) Nahrungs- og Genussmittel,

10) Beklejdung og Rejnigung,

11) Baugewerbe,

12) Polygraphische Gewerbe, Künstler og künstlerische Betriebe für gewerbliche Zwecke (mit Ausn. v. Musik, Theater og Schaaustellung),

13) Fabrikanten, Fabrikarbejter, Gesellen og Gehülfen, deren nähere Erwerbsthätigkeit zweifelhaft bleibt;

at Hovedgruppe IV (Handel og samfærdsel) deles i følgende Underafdelinger:

1) Varehandel,

2) Pengeomsætning og Assurancevirksomhed,

3) Gæstgiveri og Krohold,

4) Alm. Landtransport,

5) Jernbane- og Sporvejsdrift,

6) Postvæsen, Telegraf- og Telefondrift,

7) Sætransport, Transport paa de indre Vandveje, samt Lods- væsen, Havnevæsen m. m.;

samt med Hensyn til Hovedgruppe V A, V B og V C respekt.

V, VI og VII (Utan oppgivet yrke eller bestæmd anstællning)

at man, uden i øvrigt at binde sig til en bestemt Række Underafdelinger, i hvert Fald bibeholder den paa Mødet i Stockholm vedtagne Klassificering, dog saaledes at for Kapitalister, Pensionister m. v. inddeles vedkommende Personer saa vidt muligt efter den Hovednæringsvej, som de før have tilhørt.

Endvidere henstilles:

- at ogsaa de mere detaillerede Specifikationer af Livsstillingerne i de nordiske Landes Befolkningsstatistik saa vidt gørligt bringes i indbyrdes Overensstemmelse;
- at der saa vidt muligt meddeles Oplysning om, hvor mange Børn der i Erhvervstabellen er opført som erhvervende Personer, og ved hvilke Erhverv dette især er Tilfældet;
- at den nuværende Ordning for Hovedgrupperne ændres saaledes, at Hovedgrupperne II—IV helst opføres som I—III, og Hovedgruppe I som IV; samt
- at der til Erhvervsstatistikken knyttes en alfabetisk Fortegnelse med Henvisning til Hovedgrupper og Underafdelinger.

C. Om Befolkningens sociale Gruppering.

(Jfr. Bilag C.)

Mødet udtaler:

at Erhvervsopgørelsen ved de forestaaende Folketællinger i de tre nordiske Lande bør foretages paa en saadan Maade, at der derved fremdrages saa mange Træk, som det er gørligt, til Belysning af Befolkningens sociale S sammensætning (jfr. Beslutning under Punkt C 4 ved det andet fællesnordiske statistiske Møde i Stockholm 1890). I Særdeleshed bør Opmærksomheden være henvendt paa:

- 1) at Erhvervs-Nomenklaturen i den her omhandlede Henseende gøres saa specificeret, som det efter Primæropgivelsernes Beskaffenhed er forsvarligt,
- 2) at de uselvstændige erhvervsdrivende, overalt hvor det er muligt, deles i to Afdelinger: Funktionærer og Arbejdere, under hvilken sidste Gruppe Arbejderformænd indgaa;

at der, med Erhvervsopgørelsen som Grundlag, foretages en Klassificering af Befolkningen efter sociale Synspunkter, saa vidt det efter Forholdene er gør ligt. Som Eksempel paa den Retning, hvori man i saa Henseende antages at burde anlægge Klassificeringen, henledes Opmærksomheden paa det i Direktør Rubins Bemærkninger (Bilag C) vedføjede, paa Basis af den danske Folketælling af 1890 udarbejdede, Udkast; dog forudsættes det herved, at der sker en gennemgaaende Deling efter Køn. I øvrigt forbeholdes en fortsat Behandling af dette Spørgsmaal næste Møde.

D. De fællesnordiske statistiske Møder.

- 1) Chefen for Norges statistiske Centralbureau indbød sine Kollegaer til et næste fællesnordisk Møde i Kristiania i Sommeren 1902; nærmere Aftale om Mødetiden samt om Mødets Program skulde træffes gennem skriftlige Forhandlinger, som vilde være at indlede fra Kristiania i Foraaret 1902.
- 2) Beretningen om det sjette fællesnordiske Møde i København, tillige med de dertil hørende Betænkninger, skulde udgives af Statens Statistiske Bureau i Danmark som Del af «Statistiske Meddelelser» og vilde desuden i Særtryk være at tilstille Statsbureauerne i Norge og Sverrig.

København den 30. August 1900.

Michael Koefoed.

Bilag A.

Handelsstatistik.

Som Bidrag fra svensk Side til de fællesnordiske Forhandlinger i 1900 fremsendte Overdirektør *E. Sidenbladh* en Afhandling: „Om oppgifterna angående handelsvarornas härkomstort och destinationsort samt värde, i Svenska, Norska och Danska handelsstatistiken“. Da den paagældende Afhandling vil komme til at foreligge trykt i Statistisk Tidskrift, skal her blot meddeles, at den som Indledning indeholdt en kortfattet historisk Redegørelse angaaende de Overvejelser, der i Løbet af 1890'erne havde fundet Sted vedrørende en Reform af den svenske Handelsstatistik, hvorefter der blev givet en udførlig Fremstilling af Forhandlingerne om to af de væsentligste Punkter, hvor en Forandring i den hidtil brugte Fremgangsmaade paatænkte, nemlig ved Bestemmelsen af Varernes Afgang- og Bestemmelsested og ved Værdiberegningen af de ind- og udførte Varemængder, med Fremhævelse af de Forslag til Forandringer, som efter Hverv af Regeringen vare fremkomne fra presidenten *C. Fr. Wærn* og öfverdirektören *Elis Sidenbladh*, og de Ytringer, som i den Anledning fremkom fra Kommerskollegium og Generaltullstyrelsen, samt den Stilling til de paagældende Forslag, som Statistiska Tabellkommissionen indtog i den Betænkning over Sagen, der af Kommissionen fremsendtes til Kongen. Som Slutning gav Afhandlingen dernæst en Fremstilling af den paa de to omhandlede Punkter brugte Fremgangsmaade i Norges og Danmarks Handelsstatistik tillige med en Fremstilling af de Reforme, som eventuelt paatænkte i saa Henseende i de to Lande, og endte med følgende Udtalelser:

Öfversigt af förhållandena i Sverige, Norge och Danmark.

A) Varornas härkomstort och destinationsort.

Såsom allmän regel gäller, att i de tre ländernas handelsstatistik angifves för införd handelsvara såsom dess härkomstort det land,

der varan inlastats å det transportmedel (fartyg, jernvägsvagn, fordon), som i direkt fart förer varan till hemlandet. Intages under denna direkta fart ytterligare last i annat land, räknas det landet för sig som härkomstort för der inlastade varor.

Såsom destinationsort angifves för utförda handelsvaror det land, dit varan direkt från hemlandet utsändts med samma transportmedel. Är någon del af lasten afsedd att lossas under denna fart i annat land, räknas det landet för sig som destinationsort för de varor, som der böra lossas (och oberoende af huruvida lossningen der verkligen sker eller icke).

Genomgångslandet för transporten (utan inlastning eller lossning) räknas hvarken som härkomstort eller destinationsort. Härifrån gör dock Sverige undantag, i det att alla varor, som införas å jernvägsvagn med ångfärja från Danmark, räknas som härstammande derifrån, äfven om vagnslasten endast transiterat detta land. I Norge blifva postpaket, som ankomma til Kristiania och Bergen, upptagna såsom ankomna från deras verkliga afgångsort.

En förändring i detta beräkningssätt är nu för Sverige och Norge föreslagen, nemligen att som härkomstort skall räknas det land, der varorna blifvit inköpta (eller för försäljning eller vidare befordran till annat land eller i annat syfte till Sverige eller till Norge försända), och att såsom destinationsort skall räknas det land, till hvilket varorna blifvit sålda (eller till försäljning eller annat syfte slutligen destinerade). Dessa härkomst- och destinationsorter skola enligt förslagen angifvas af varuegaren i hans tullinlagor.

Ingenstädes har man tänkt sig att i stället för eller jemte denna uppgift om inköpsorten söka förskaffa sig upplysning om produktionsorten, och fråga kan uppstå, huruvida det ens kan vara möjligt att annat än i enstaka fall erhålla sistnämnda uppgift. För öfrigt vill det synas som om hela frågan om produktionsorten egentligen icke tillhör redogörelsen för handeln, som ju endast har att befatta sig med varans förflyttning till olika egare.

Svårare eller rent af omöjligt blefve det att söka utreda, hvar en utskeppad vara kommer slutligen att hamna, för att der användas för konsumtion.

B) Varornas värde.

I alla tre länderna försiggår bestämmandet för handelsstatistiken af varuvärdena på enahanda sätt, nemligen efter medelvärden, hvilka för hvarje särskild enligt tulltaxan eller eljest bestämd varugrupp uppskattas, och erhållas dessa värden uppgifna af affärsmän,

korporationer o. dyl., som på anmodan sålunda meddela upplysningar angående priserna för varugrupperna, enligt regel för nästföregående år, eller den tid hvarför handelsberättelsen har att redogöra.

Vid beräkningen af varuvärdena anses dessa åsatta vid den tidpunkt, då varorna skola passera riksgränsen, med inräknande därför i inköpspriset beträffande införda varor af alla kostnader utom riket (såsom frakt m. m.), men inga kostnader inom riket (således utan tullumgälder o. dyl.), samt beträffande utförda varor af kostnaderna inom riket (således bland annat frakt inom riket, til utskeppningsorten, äfvensom försäljningskostnader, vare sig dessa erläggas inom eller utom riket), men inga öfriga kostnader utom riket (t. ex. icke frakten från riket till utlandet).

Härutinnan har nu i Sverige och Norge ifrågasatts en förändring, dock icke i ofvan angifna beräkningssätt för varornas värde, utan i sättet för varuvärdenas bestämmande, så att dessa icke längre skulle i handelsstatistiken angifvas efter uppskattade medelvärden för vissa varugrupper, utan efter det verkliga värdet af hvarje särskildt från utlandet emottaget eller dit utsändt varuparti, hvilket värde i hvarje särskildt fall skall af varuegaren vid tullbehandlingen angifvas (deklareras).

Elis Sidenblad.

---

*Bilag B.***Nogle bemærkninger angaaende folkemængdens fordeling
efter næringsvei og livsstilling.**

Ved det nordiske statistiske møde i Stockholm i september 1890 vedtoges endel beslutninger sigtende til at tilvejebringe en mere ensartet gruppering af folkemængdens fordeling paa hovedgrupper af næringsveie.

I anledning af de nu forestaaende folketællinger i de nordiske lande forekommer det mig ønskeligt, at man fortsætter i de i 1890 betraadte spor ved at søge istandbragt en noget mere i det enkelte gaaende fællesgruppering af folkemængden efter næringsvei og livsstilling. Hertil skal jeg i det følgende søge at yde et bidrag.

Til grund for inddelingen antager jeg, at man bør fastholde de allerede vedtagne hovedgrupper, nemlig efter den paa Stockholmsmødet brugte benævnelse:

- I. Allmän tjenst, jemte literära och konstnärliga yrken.
- II. Jordbruk och boskapsskötsel jemte fiske.
- III. Grufbrytning och tillverkningsindustri.
- IV. Handel och samfärdsel.
- V. Utän uppgifvet yrke eller bestämd anställning.

Gruppe I benævnes i den danske statistik: «De, der arbejde i immaterielle Virksomheder», og i den norske: «Öffentligt arbeide og privat immaterielt erhverv».

I den tyske Berufsstatistik af 1895 benævnes gruppen: «Militär-, Hof-, bürgerlicher und kirchlicher Dienst, auch sogenannte freie Berufsarten», medens den seneste statistiske Jahrbuch bruger de enklere udtryk: «Öffentlicher Dienst, freie Berufe». I den engelske statistik benævnes den tilsvarende gruppe: «Professional Class», og i den franske: «Force publique; Administration publique; Professions libérales».

Under denne gruppe synes at burde henføres personer henhørende til det Kongelige hus, hvilke saavel i de svenske som i de danske folketællingstabeller ere stillede udenfor gruppeinddelingen, medens de i indledningen til den svenske befolkningsstatistik for 1890, 3die afdel., er regnet med til «Allmän tjenst».

Gruppen er inddelt paa følgende maade:

I den svenske statistik:

1. Kyrko-, stats- och kommunalförvaltning samt landt- och sjöförvar.
2. Undervisning, literära och konstnärliga yrken.
3. Sjuk- och fattigvård.

I den danske statistik:

- A. Kirke- og Undervisningsvæsenet.
- B. Militær-Etaterne.
- C. Den civile Forvaltning.
- D. Private Virksomheder.

I den norske statistik:

1. Den civile administration, domstolene, sagførervirksomhed m. m.
2. Forsvarsvæsenet.
3. Sundhedsvæsenet.
4. Undervisningen.
5. Literær og kunstnerisk virksomhed m. m.
6. Kirkelige, religiøse og moralske anliggender.

I den tyske statistik:

1. Armee und Kriegsflotte, auch Armee- und Marine-Verwaltung (einschl. Militärärzte):
2. Hofstaat, Diplomatie, Reichs-, Staats-, Bezirks-, Gemeinde- etc. Verwaltung, Rechtspflege, einschl. Aufsichts- und Dienstpersonal in Gefängnissen, Straf-, Besserungs-, Armen- und Wohlthätigkeits-Anstalten (nicht beim Forst-, Weg- und Wasserbau-, Post-, Telegraphen- und Eisenbahnwesen, Hafen- und Lootsendienst angestellte).
3. Kirche, Gottesdienst, Mission, auch Personal in Anstalten für religiöse Zwecke.
4. Bildung, Erziehung und Unterricht, Bibliotheken, Wissenschaftliche und Kunstsammlungen.
5. Gesundheitspflege und Krankendienst.
6. Privatgelehrte, Schriftsteller, Journalisten.
7. Stenographen, Privatsekretäre, Rechnungsführer, Rechner, Schreiber.
8. Musik, Theater, Schaulstellungen aller Art.

I den engelske Statistik:

1. The General or Local Government of the Country.
2. The Defence of the Country.

3. Professional Occupations (with Immediate Subordinates):

1. Clerical Profession.
2. Legal Profession.
3. Medical Profession.
4. Teachers and Students.
5. Literary and Scientific.
6. Engineers and Surveyors.
7. Artists.
8. Exhibitions, Games etc.

I Bertillon's: *Projet de Nomenclature* présenté à et
adopté par la Session de Chicago:

Force publique (herunder, foruden Armées de terre et de mer, tillige:
Gendarmerie et police).

Administration publique.

Professions libérales:

1. Cultes.
2. Professions judiciaires.
3. Professions médicales.
4. Professions de l'enseignement.
5. Sciences, lettres et arts.

Som det vil sees, er inddelingen i denne henseende saavel i den svenske og den norske statistik som i de fleste øvrige her nævnte statistikker principielt baseret paa virksomhedens gjenstand. Fra dette princip har den danske inddeling forsaavidt gjort en undtagelse, som alle hidhenhørende private virksomheder, uanseet deres gjenstand, er opstillet som en klasse for sig, idet f. ex. læger, jurister og godsforvaltere ere opførte i samme klasse. Dette synes hverken i og for sig eller internationalt seet at være heldigt.

Forøvrigt bemærkes, at den svenske gruppering synes at være vel summarisk, hvad den første underafdeling angaar, medens den dog i det væsentlige meddeler specifikationer tilstrækkelige til at udsondre de i andre befolkningsstatistikker brugte inddelinger: Civilforvaltning, militærforvaltning og kirkelige anliggender. En særstilling indtager den svenske statistik derigjennem, at den slaar Sjuk- og fattigvård sammen, medens den sidstnævnte ellers i almindelighed regnes til den civile forvaltning.

Jeg tillader mig at henstille, om ikke ved denne gruppe den norske inddeling, der i alt væsentlig stemmer med den tyske, skjønt den ikke er saa detailleret som denne, kunde lægges til grund. Dog synes der ikke at kunne være væsentlig at erindre mod, at de nær-

beslægtede afdelinger 4 og 5 blev slaaet sammen til en, svarende til den svenske afdeling no. 2.

Videre skal jeg med hensyn til den her omhandlede gruppe tildele mig at fremsætte det spørgsmaal, om man finder, at under den til samme hørende afdeling: Literær og kunstnerisk virksomhed bør henføres: billedskjærere, træskjærere, litografer, kobberstikkere, xylografer, gravører, stentrykkerarbejdere samt arkitekter og deres hjælpere. Dette er skeet i den norske statistik, medens de i den svenske og den tyske statistik er henført under industrien. I den danske statistik er billed- og ornamentskjærere samt stentrykkere ligeledes henregnet til dem, der leve af industri, hvorimod maaske arkitekter, kobberstikkere, xylografer m. m. er regnet som arbejdende i immateriel virksomhed (?). I den engelske statistik er saavel Architects som Engravers og endog Photographers opførte under «Artists», der hører til «Professional Occupations»; derimod «Lithographer» og «Copper and Steel Plate Printer» under «Industrial Class». Ligeledes henføres i Bertillons klassifikation «Architectes, Géomètres, Ingénieurs, Photographes» under «Sciences, lettres et arts», der er en underafdeling af «Professions libérales».

Den med den tyske overensstemmende svenske inddeling er antagelig her at foretrække.

Sluttelig bemærkes, at gruppe I i den svenske statistik saavel som i den tyske samt i Bertillons klassifikation kommer efter de øvrige (materielle) erhverv, i den danske, engelske og norske derimod sættes i spidsen. Førstnævnte ordning synes at være naturligst, da man i saa fald begynder med «Modernæringen» og slutter rækken af erhverv med statshusholdningen, for derefter at gaa over til det arbejde, der henhører under den private husholdning m. v.

Gruppe II benævnes i den svenske statistik: Jordbrug och boskaps-skøtsel jemte fiske, i den danske statistik: De, der leve af Jordbrug og anden Raastoffrembringelse; i den norske: Jordbrug, fædrift, skovdrift, fiskeri; i den tyske: Landwirthschaft, Gärtneri und Thierzucht, Forstwirthschaft und Fischerei; i den engelske: Agricultural and Fishing Class; i Bertillons klassifikation: Exploitation de la Superficie du Sol.

Følgende underafdelinger findes opførte under denne gruppe: I den svenske statistik: ingen egentlig underafdeling, men vel speci-

fikationer, der blandt andet gjør særskilt rede for gartnere, fiskere samt for de nomadiserende lapper.

I den danske statistik: A) Jordbrug og Fædrift, B) Gartneri, C) Fiskeri.

I den norske: 1. jordbrug og fædrift, 2. havedyrkning og gartneri, 3. anden landbonæring (herunder bl. a. nomadiserende lapper, bærsankere, tangbrændere, hønserieiere, biavlere), 4. skovdrift og jagt, 5. fiskeri.

I den tyske: I. Landwirthschaft, Gärtneri und Thierzucht, II. Forstwirthschaft und Fischerei, af hvilke førstnævnte (I) igjen er inddelt i: 1. Landwirthschaft, Zucht landwirthsch. Nutzthiere, Milchwirthschaft, Weinbau etc. 2. Kunst- und Handelsgärtneri. 3. Thierzucht (Bienen-, Singvögel, Hunde u. dergl., auch zool. Garten und Aquarien), og den anden (II) i: 4. Forstwirthschaft und Jagd. 5. Fischerei auf offener See und an den Küsten. 6. Fischerei in Binnengewässern.

I den engelske: 1. Agriculture, inddelt i 1. in Fields and Pastures (herunder bl. a. Shepherd). 2. In Woods. 3. In Gardens. 4. About Animals (herunder Sheep-Dealer, Bird-Dealer, Vermin-Destroyer (!).

Hos Bertillon: Ière Nomenclature: 1. Travaux agricoles. 2. Pêche et chasse. 3. Populations nomades. — 2ième Nomenclature: 1. Agriculture en général. 2. Jardinage et culture maraichère. 3. Silviculture. 4. Élevage des animaux de ferme. 5. Élevage de petits animaux. 6. Pêche et chasse. 7. Populations nomades.

Med hensyn til dem, der beskæftiges ved skovarbejde, har jeg i den danske statistik ikke fundet nogen oplysning; antagelig er de indbefattede under A. Jordbrug og Fædrift. I den svenske statistik sees «Jägmästare, Skogvaktare och Timmerhuggare» at være henførte under industri: 1. Idkare af Sågverksrørelse. Forøvrigt synes man i de fleste lande at være enig om at henføre denne virksomhed under gruppe I som en særskilt afdeling.

Jagt er hos Bertillon slaaet sammen med fiskeri; men forøvrigt synes den overveiende mening at gaa ud paa, at den bør indordnes under skovdrift.

Det forekommer mig, at der, hvad den heromhandlede gruppe angaar, maatte kunne istandbringes en ensartet inddeling paa grundlag enten af den danske eller den norske.

Gruppe III benævnes i den svenske statistik: «Grufbrytning och tillverkningsindustri»; i den danske: «De, som leve af Produkters Forædling eller Forarbeidning»; i den norske: «grubedrift, bergværksdrift, industri»; i den tyske Berufsstatistik: «Bergbau und Hüttenwesen, Industrie und Bauwesen», men i Statistisches Jahrbuch for 1900 kun: «Industrie und Bauwesen»; i den engelske statistik: Industrial Class (herunder: Miners); medens Bertillon her har to grupper: II. Extraction de Matières Minérales, III. Industrie.

De, der ere beskjæftigede med anlæg eller vedligehold af jernbaner, telegrafer, veie, broer, havne og andre kommunikationsanlæg, synes i den svenske statistik ikke at være medtagne under denne gruppe. Ialfald er «Jernvægsarbeidere» opførte sammen med «Arbeidere med ej oppgifven anställning». Det samme var maaske ogsaa tilfældet i den danske befolkningsstatistik, men i den nye haandværks- og industristatistik af 1897 er disse medtagne under gruppe IV (se nedenfor). I den norske ere disse virksomheder henførte under industrigruppen som en særskilt afdeling. I den tyske under Baugewerbe. I den engelske, forsaavidt jernbane- og veiarbeidere angaar, under Mineral Substances (Industrial Class). Hos Bertillon formodentlig under Industrie du bâtiment (terrassiers, autres industries du bâtiment).

Gruppen inddeles forevrigt paa følgende maade:

I den svenske befolkningsstatistik: 1. Sågverksrörelse. 2. Bergverks- och bruksrörelse. 3. Metallförädlingsindustri. 4. Byggnads-, möbel- o. dyl. industri. 5. Näringsmedel-tillverkning. 6. Väfnads- och beklädnadsindustri. 7. Kemisk-teknisk industri. 8. Industri för litteratur och konst. 9. Fabrikörer, fabriksarbeidere, ingenjörer, kontorpersonal.

I den svenske fabrikstatistik for 1896, 1897 etc. er følgende gruppeinddeling anvendt: Fabriker för framställande af: 1. Närings- och njutningsämnen. 2. Spånadsämnen. 3. Hudar, skinn och hår. 4. Oljor, tjära, gummi och likartade ämnen. 5. Trävaror. 6. Papper och pappersarbeten. 7. Varor af diverse växtämnen. 8. Varor af sten, lera, kol och torf. 9. Kemiska präparat. 10. Metallarbeten. 11. Fartyg, vagnar, maskiner, redskap, instrument och ur. 12. Arbeten af grafisk industri samt produkter, som icke upptagits i någon af förestående grupper.

I den danske Befolkningsstatistik: A. Tilvirkning af Näringsmidler og andre Fortæringsgenstande. B. Beklædnings-, Toilet- og Vævningsindustri samt andre beslægtede Virksomheder. C. Bygnings- og Møbelindustri samt Forarbeidning af Sten og Trævarer. D.

Forarbejdning af Metalgenstande og Udførelse af mekaniske Arbejder. E. Industri af kemisk og teknisk Art samt Lervarefabrikation. F. Industri i litterær og kunstnerisk Retning. G. Forskellige andre Næringsveje.

I den danske Haandværks- og Industristatistik af 1897: I. Tilvirkning af Næringsmidler og andre Fortæringsgenstande. II. Tekstilindustri. III. Beklædnings- og Toiletvirksomhed. IV. Jordarbejder, Bygnings- og Møbelindustri. V. Trævareindustri. VI. Læder- og Lædervareindustri. VII. Forarbejdning af Sten samt Ler- og Glasvarer. VIII. Forarbejdning af Metal og Metalgenstande (herunder Tilvirkning af Maskiner og Instrumenter). IX. Forskellige Industrier af teknisk og kemisk Art. X. Papirindustri. XI. Industri i litterær og kunstnerisk Retning.

I den norske statistik: 1. Bergværks- og hyttedrift. 2. Stenbrud, torvdrift, isdrift. 3. Fabrikindustri: I. Jord- og stenindustri. II. Metalindustri. III. Tilvirkning af maskiner, værktøi, instrumenter, transportmidler m. m. IV. Kemisk industri. V. Tilvirkning af belysnings- og varmestofte, fedtstofte, olier o. lign. VI. Forarbejdning af spindestofte samt anden dermed i forbindelse staaende industri. VII. Papir-, læder- og gummiindustri m. m. VIII. Forarbejdning af trævarer m. m. IX. Tilvirkning af nærings- og nydelsesmidler. X. Beklædnings- og toiletteindustri. XIII. Arbejdere ved fabriksdrift af uopgiven art. 4. Haandværk (inddelt paa samme maade som fabriksdriften, dog saa, at som no. XI og XII tilkommer: XI. Bygningsindustri og XII. Polygrafisk industri). 5. Smaaindustri (inddelt paa samme maade). 6. Anlæg og vedligeholdelse af kommunikationer.

I den tyske statistik: III. Bergbau, Hütten- und Salinenwesen, Torfgräberei. IV. Industrie der Steine und Erden. V. Metallverarbeitung. VI. Maschinen, Werkzeuge, Instrumente, Apparate. VII. Chemische Industrie. VIII. Forstwirtschaftliche Nebenprodukte, Leuchtstoffe, Fette, Oele und Firnisse. IX. Textilindustrie. X. Papier. XI. Leder. XII. Holz und Schnitzstoffe. XIII. Nahrungs- og Genussmittel. XIV. Bekleidung und Reinigung. XV. Baugewerbe. XVI. Polygraphische Gewerbe. XVII. Künstler und künstlerische Betriebe für gewerbliche Zwecke (mit Ausn. v. Musik, Theater und Schaubestellung). XVIII. Fabrikanten, Fabrikarbeiter, Gesellen und Gehülfen, deren nähere Erwerbsthätigkeit zweifelhaft bleibt.

I den engelske Statistik: 9. Books, Prints, Maps (herunder bl. a. Publisher, Bookseller). 10. Machines and Implements. 11. Houses,

Furniture and Decorations. 12. Carriages and Harness. 13. Ships and Boats. 14. Chemicals and Compounds. 15. Tobacco and Pipes. 16. Food and Lodging (herunder bl. a.: Hotel Keeper, Beerseller, Milkseller, Corn Merchant, Tea Grocer). 17. Textile Fabrics. 18. Dress. 19. Animal Substances (Grease, Bone, Horn, Skins, Hair and Feathers). 20. Vegetable Substances (Oil, Cane, Straw, Wood-Timber Merchant, Sawyer, Paper). 21. Mineral Substances. 22. General or Unspecified Commodities. 23. Refuse Matters.

I Bertillons Klassifikation: (II. Extraction de Matières Minérales): 4. Mines. 5. Carrières. 6. Salines etc. (III. Industrie): 7. Textiles. 8. Cuirs, peaux et matières dures tirées du règne animal. 9. Bois. 10. Métallurgie. 11. Céramique. 12. Produits chimiques proprement dits et produits analogues. 13. Industries de l'alimentation (herunder: Tabac). 14. Industries de l'habillement et de la toilette. 15. Industrie de l'ameublement. 16. Industries du bâtiment (herunder bl. a. Terrassiers, Tailleurs de pierre). 17. Construction d'appareils de transport. 18. Production et transmission de forces physiques (chaleur, lumière, électricité, force motrice etc.); herunder Usines à gaz, chauffeurs sans autre dénomination(!). 19. Industries relatives aux lettres, arts et sciences, industries de luxe. 20. Industrie des matières de rebut (herunder Chiffonniers, Vidangeurs). 21. Autres industries.

De ovenfor meddelte specifikationer viser — ved siden af endel afvigelser — saamange overensstemmelser, at de synes at berettigede til det haab, at der vil kunne opnaaes en væsentlig ensartethed i henseende til industrigruppens inddeling.

Herved bortsees dog fra den engelske statistik, der gaar sin egen vei.

Det vilde maaske være at anbefale, som grundlag for inddelingen i de forskjellige industrigræne at vælge den tyske Berufsstatistik, idet dog nogle af de der opførte grupper, navnlig V og VI, X og XI samt XVI og XVII uden synderlig skade kunde slaæes sammen.

For den norske og den danske statistik synes overgangen til dette system ikke at kunne medføre vanskelighed, idet den eiendommelighed ved den norske gruppering, at industrien har været først inddeelt i de tre hovedgrupper: fabriksdrift, haandværk samt smaaindustri og disse derefter i de forskjellige underafdelinger, ikke vil volde synderlig uleilighed. (En omordning i saa henseende vil muligvis blive iværksat ved den forestaaende folketælling.) Den i den svenske befolkningsstatistik anvendte klassifikation er mere afvigende, idet

navnlig hver af de i grupperne 4, 6 og tildels 8 opførte industri-grene fordeler sig paa flere af den tyske Berufsstatistik's grupper. Men ogsaa her er specifikationen i regelen tilstrækkelig detailleret til, at den med nogen lempning kunde give anledning til at indordne de forskjellige Industrielle virksomheder under de tyske grupper, hvorhos den nye gruppering i den svenske fabriksstatistik i flere punkter er overensstemmende med den tyske gruppering.

Gruppe IV benævnes i den svenske statistik: Handel och samfärdsel, i den danske: De som leve af Handel og Omsætning, i den norske: Handel, omsætning og samfærdsel, i den tyske: Handel und Verkehr, i den engelske: Commercial Class, medens Bertillon her har to grupper, nemlig IV. Transports og V. Commerce.

I den svenske statistik er der i denne gruppe ingen underafdelinger, men forskellige specifikationer.

Den danske statistik har følgende inddeling: A. Handel i Almindelighed, Bank- og Vekselforretninger samt andre større Omsætningsvirksomheder. B. Handel med Næringsstoffer og Fortæringsgenstande (herunder findes bl. a. opført Restauratører og Gæstgivere). C. Handel med Beklædningsstoffer og Husgeraadgenstande. D. Anden Handel (end de forannævnte særegne Arter) samt forskellige Omsætningsvirksomheder. E. Søtransport. F. Landtransport. G. Daglejere i forskellige Omsætningsvirksomheder.

Den norske statistik inddeles paa følgende maade: 1. Handel og pengeomsætning. 2. Herbergering og beværtning. 3. Almindelig landtransport. 4. Jernbanedrift. 5. Søfart, skibsfart, baadfart. 6. Havnevæsen, fyrvæsen, lodsvæsen. 7. Flødning, Sokning m. m. 8. Post, telegraf og telefoner.

Den tyske statistik har følgende inddeling: XIX. Handelsgewerbe (der igjen inddeles i ni underklasser, nemlig: 1. Waaren- und Produktenhandel in stehendem Geschäftsbetrieb. 2. Geld- und Kredithandel. 3. Spedition und Kommission. 4. Buch-, Kunst- und Musikalienhandel, einschl. Verlag, Antiquariatshandel, Leihbibliotheken. 5. Zeitungsverlag und Spedition (auch Expedition). 6. Hausirhandel. 7. Handelsvermittlung (Mäkler, Kommissionäre, Agenten, ausgen. Versicherungsagenten). 8. Hülfsgewerbe des Handels (Stauer, Schauerleute, Taxatoren, Markthelfer, Messer, Wäger, Packer, Sackträger etc.). 9. Versteigerung, Verleihung, Aufbewahrung, Stellen- und Annoncenvermittlung, Auskunftsbureaus). XX. Versicherungsgewerbe (10). XXI. Verkehrsge-

werbe (inddelt i: 11. Post- und Telegraphenbetrieb. 12. Eisenbahnbetrieb, mit Ausschluss des Strassenbahnbetriebs. 13. Posthalterei und Personenuhrwerk. 14. Strassenbahnbetrieb. 15. Fracht- (auch Roll-) Fuhrwerk, Güterbestätter. 16. Rhederei und Schiffsbefrachtung. 17. See- und Küstenschiffahrt. 18. Binnenschiffahrt. 19. Hafen- und Lootsendienst, Küstenbewachungs- und Beleuchtungswesen, Schleusen- und Kanalwacht. 20. Dienstmännensinstitute und Dienstmänner, Lohndiener, Botengänger, Kofferträger, Fremdenführer und dergl. 21. Leichenbestattung, einschl. Todtengräber).
XXII. Beherbergung und Erquickung.

Den engelske statistik har følgende inddeling: 5. Commercial Occupations (inddelt i: 1. Merchants and Agents. 2. Dealers in Money. 3. Insurance). 6. Conveyance of Men, Goods and Messages (herunder: 1. On Railways. 2. On Roads. 3. On Canals, Rivers and Seas. 4. In Storage o: Warehousemen, Meter, Weigher. 5. Messages and Portage).

Endelig finder man hos Bertillon følgende klasser for grupperne IV. Transports og V. Commerce. (IV. Transports): 22. Transports maritimes. 23. Transports par fleuves, rivières et canaux. 24. Transports par rues, routes et ponts. 25. Transports par chemins de fer. 26. Postes, télégraphes et téléphones. (V. Commerce): 27. Banques, établissements de crédit, change et assurance. 28. Courtage, commission, exportation. 29. Commerce des textiles. 30. Commerce des cuirs, peaux et fourrures. 31. Commerce des bois. 32. Commerce des métaux. 33. Commerce de la céramique. 34. Commerce de produits chimiques, drogueries, marchands de couleurs. 35. Hôtels, cafés, restaurants, débits de boissons. 36. Autres commerces de l'alimentation. 37. Commerce de l'habillement et de la toilette. 38. Commerce de l'ameublement. 39. Commerce du bâtiment. 40. Commerce des moyens de transports. 41. Commerce des combustibles. 42. Commerce d'objets de luxe, ou d'objets relatifs aux sciences, lettres et arts. 43. Commerce de matières de rebut. 44. Autres commerces, herunder bl. a. Boutiquiers détaillants, sans spécialité définie, Marchands forains, colporteurs, saltimbanques, acrobats (!).

Som det af foranstaaende sees, har der ved inddeling af den heromhandlede gruppe gjort sig forskjellige synsmaader gjældende, og saavel den tyske klassifikation som Bertillons gaar her i en detail, som neppe vil kunne anbefales for den nordiske statistik. Der synes forøvrigt at være samstemighed om at udsondre handelsvirksomhed og transportvirksomhed som særskilte klasser, hvorledes man end

bestemmer deres videre inddeling. Med hensyn til de under handelsvirksomhed hørende livsstillinger findes herbergering og be-
værtning opført som særskilt undergruppe i den tyske statistik,
i Bertillons klassifikation og i den norske statistik, hvorhos den
svenske statistik indeholder fornøden specifikation til sammes udson-
dring. I den engelske statistik er Board and Lodging en underaf-
deling af den industrielle gruppe 16. Food and Lodging. Foreøvrigt
kunde der maaske være grund til at udsondre penge- og kredit-
handel samt assurancevirksomhed som en særskilt underaf-
deling, jfr. den tyske, engelske og franske klassifikation.

Hvad transportvirksomheden angaar, vil maaske følgende under-
afdelinger kunne opstilles: 1. Post-, telegraf- og telefonvæsen, 2. Land-
transport, 3. Skibsfart og anden vandtransport, incl. havne-, lods- og
fyrvæsen, idet de øvrige specifikationer, som paakræves, f. ex. jern-
banedrift, den egentlige søfart o. s. v., kunde indordnes under nævnte
underafdelinger.

Gruppe V har til formaal at samle de livsstillinger og erhverv,
der enten paa grund af deres beskaffenhed eller paa grund af mang-
lende eller utilstrækkelige oplysninger om deres art ikke lader sig
indordne under de foregaaende grupper.

I den svenske statistik benævnes denne gruppe: Utan uppgifvet
yrke eller bestämd anställning. Den danske statistik har her tre
grupper, nemlig: V. De som leve af andre Erhverv. VI. De som
leve af deres Midler. VII. De som leve af Fattigunderstøttelse, til-
lige med saadanne andre, hvis Underhold væsentlig bæres af Stat
eller Kommune. Den norske statistik har fire grupper, nemlig: V.
Husligt arbeide samt erhverv og arbeide af ubestemt eller ikke
nærmere betegnet art. VI. Formuesindtægt, føderaad, pension m. m.
VII. Uden erhverv. VIII. Uopgivet erhverv.

I den tyske Berufsstatistik findes følgende hidhenhørende grupper:
D. Häusliche Dienste (einschl. persönliche Bedienung), auch Lohnarbeit
wechslender Art og E. Ohne Beruf und Berufsangabe (jedoch nur,
sofern die betreffenden Personen nicht als «Angehörige» bei anderen
Berufsklassen zu zählen sind).

I den engelske statistik opføres: II. Domestic Class og VI. Unoc-
cupied Class (Unspecified Occupations), medens Bertillon har følgende
4 grupper: IX. Personnes vivant principalement de leurs revenus.
X. Travail domestique. XI. Désignations générales sans indication
d'une profession déterminée og XII. Improductifs—Profession inconnue.

Som underafdelinger har den svenske statistik: 1. Tjenstehjon och arbetare utan oppgifven anställning. 2. F. d. yrkesutöfvare, kapitalister, pensionärer o. dyl. 3. Understödstagare o. dyl.

Personer utan oppgifvet yrke er, eftersom de kunde henføres til arbeidsklassen eller ikke, henført under forannævnte afdeling 1 eller 2.

Disse tre afdelinger svarer paa det nærmeste til de danske og de norske grupper V—VII.

Med hensyn til den vigtigste del af dem, der er sysselsat ved husligt arbeide, nemlig husmødre, døtre, som hjælpe til i huset, samt hustjenere, synes den almindelige opfatning at gaa i den retning, at disse ikke bør opføres som selvstændigt erhvervende eller arbejdende personer, men som henhørende til vedkommende husfaders eller hovedpersoners erhverv.

I den svenske statistik skjelnes der, forsaavidt angaar riget samt rigets landsbygd og städer, for hvert yrke paa følgende maade:

Yrken	Yrkes- utöfvare		Tjenste- hjon		Hustrur (utan yrke).	Barn under 15 år		Öfrige familje- medlemmar		Hela antalet		
	m.	q.	m.	q.		m.	q.	m.	q.	m.	q.	Summa

I spidsen for vedkommende tabel (p. 151) er bemærket: Hustrur, barn och öfrige familjemedlemmar tillhöra enligt regel yrkesutöfvarne, men häribland äro äfven inräknade sådana, som tillhöra tjenstehjonen, nemligen 224 hustrur, 9 210 barn och 369 öfrige familjemedlemmar (hvis fordeling paa hovedgrupper af erhverv samt paa de til industrigruppen hørende underafdelinger sammesteds angives).

I henseende til «almogeklassens familjemedlemmar» erindres om, «att en del, nemligen hemmavarande barn öfver 15 år jemte mågar räknats som biträden för yrket och sålunda upptagits bland yrkesutöfvare».

I länstabellerne er den samme inddeling lagt til grund, dog paa en noget mere summarisk maade.

(Jeg forbigaar her den hertil knyttede summariske aldersspecifikation.)

I forbindelse hermed bemærkes, at Hr. Rauchberg under det internationale statistiske Instituts møde i Kristiania 1899 foreslog følgende resolution, der blev vedtaget af 1ste section:

«La statistique des professions doit embrasser la population toute entière, c'est-à-dire, non seulement la population active, mais aussi les membres de famille sans profession distincte et les domestiques attachés à la personne. Ces deux catégories doivent être rattachées à la profession et à la position sociale du chef de ménage qui les fait vivre, mais sous des rubriques spéciales.»

Ved resolutionens definitive behandling i plenarmødet blev den imidlertid omredigeret saaledes, at bestemmelsen bortfaldt for tjenernes vedkommende.

Til videre belysning af dette spørgsmaal skal jeg meddele nogle resultater af en sammenligning, som jeg har anstillet mellem procentforholdet af hovedpersoner, familiemedlemmer og tjenere efter forskjellige landes befolkningsstatistik.

For hvert 100 af den samlede folkemængde var der:

i Sverige 1890	27,2 yrkesutofvare	af mandkøn og	10,7 af kvindekøn
- Danmark 1890	24,8 Forsørgere	-	- 6,6 -
- Norge 1891	28,5 erhvervende	-	- 32,7 -
- Tyskland 1895	31,9 Erwerbsthätige	-	- 12,3 -
- Østerrige 1890	32,4 Berufsthätige	-	- 24,4 -

For i heromhandlede henseende at sammenligne den norske klassifikation med de øvrige maa man for det første til de erhvervende lægge de i vedkommende folketællingshefte s. 12, anm. 3 omtalte offentlig forsørgede hovedpersoner samt løsgjængere, betlere og strafanger. Herved stiger procenttallene til 29,0 for mænd og 33,5 for kvinder. Fra dette sidste procenttal bliver imidlertid at trække 15,3 procent for husmødre uden særskilt erhverv og 3,5 procent hjemmeværende døtre m. m. sysselsatte ved husligt arbejde i hjemmet, hvorhos der for sønner sysselsatte paa lignende maade maa fradrages 0,3 ^o/. Herved fremkommer som endeligt resultat 28,7 ^o/o for mænd og 13,9 ^o/o for kvinder, hvilke procentforhold ikke er synderligt afvigende fra de tilsvarende svenske og tyske. Derimod viser den danske statistik paafaldende lavere tal, hvilket maaske kan forklares deraf, at rubriken medhjælpere (forsørgere) ved jordbrug og fædrift enten ikke eller kun for en mindre del medtager jordbrugernes hjemmeværende børn,

der hjælpe til med gaardsbruget. For hvert 100 hemmansegare i Sverige, proprietærer og gaardmænd i Danmark og selvejere i Norge har jeg nemlig for landdistrikternes vedkommende fundet:

i Sverige:	58 hjemmeværende børn m. m.	af mandk. og	51 af kvindek.
- Danmark:	27 medhjælpere (forsørgere)	-	15 -
- Norge:	36 hjemmev. børn, der hjælpe til	-	47 -
heraf be-			
skjæftigede			
ved jord-			
brugs-			
arbeide	34	-	19 -
ved husl. arbeide	2	-	28 -

Under medhjælpere indbefattes i den danske statistik antagelig gaardsbestyrere, brugsfuldmægtige, inspektører m. m. Hvis antallet af disse medregnedes for Sverige og Norge, vilde procenttallene for disse lande blive endnu noget større.

I Danmark er derimod tyendeklassen forholdsvis sterkt repræsenteret, særlig hos proprietærer og gaardmænd.

Det høje procentforhold af Berufsthätige, der viser sig i Tyskland og endmere i Østerrige, forklares derved, at den østerrigske statistik blandt disse medtager personer under 15, ja under 10 aar, medens i den svenske og norske statistik alle personer under 15 aar regnes som forsørgede, hvad enten de har lønnet erhverv eller ikke. Dog meddeles i den norske statistik særskilte opgaver i sidstnævnte fald.

Af hustruer (utan yrke) var i den svenske statistik opført 16,4 % af befolkningen, i den norske som husmødre 16,3 %, som hustruer med særskilt erhverv (udenfor husgjerningen) 0,7 %, som husbestyrerinder 0,03 %, som hjemmeværende døtre eller slægtninge sysselsatte i huset 0,2 % og som tjenere 0,06.

Derhos var 983 eller 0,05 % invalide hustruer opførte blandt de forsørgede familiemedlemmer; men man har udtrykkelig gjort opmærksom paa, at nævnte antal var altfor lidet, da der ikke særskilt var begjært oplysning om arbejdsudygtighed. (Ifølge den senere optagne repræsentative invaliditetsstatistik skulde 1,93 % af de gifte kvinder være invalide.)

Antallet af gifte kvinder udgjorde i det hele i Sverige 16,8 %, i Norge 17,3 % og i Danmark 17,2 %.

Antallet af tjenere udgjorde i forhold til den samlede folkemængde:

i Sverige:	1,6 %	mandlige tjenstehjon og	3,4 %	kvindelige
- Danmark:	4,4 %	mandlige forsørgede, hen-		
		hørende til tyendeklassen	5,6 %	--
- Norge:	1,5 %	mandlige tjenere	5,1 %	—
	(heraf 0,3 %	hustjenere og	3,2 %	kvindelige hustjenere)
				(deri ikke iberegnet husbe-
				styrerinder og husholder-
				sker 0,7 %, hvoraf døtre og
				slægtninge 0,3 %)
- Tyskland:	0,05 %	männliche Dienende für		
		häusliche Zwecke	2,5 %	weibliche
- Østerrige:	0,1 %	Hausdienerschaft	1,8 %	—

Denne klasse forekommer mig at burde begrænses til hustjenere som i Tyskland, Østerrige, England og Norge.

Barn under 15 aar udgjorde i Sverige 33,2 % af befolkningen, deraf mandkøn 16,8 og kvindekøn 16,4, i Norge henholdsvis 35,9, 18,3 og 17,6 %. Af disse er 0,9 % (0,5 % gutter og 0,4 % piger) anført at have lønnet erhverv.

De øvrige familiemedlemmer udgjorde i Sverige for mændenes vedkommende 2,8 % og for kvindernes 4,8 %, medens i Norge procentforholdet af de forsørgede personer over 15 aar var henholdsvis 0,7 og 1,1 %. Forskjellen forklares dels derved, at der i Norge er forholdsvis flere føderaadstagere og derfor færre forsørgede end i Sverige, hvorhos de hjemmeværende voxne børn, der hjælpe til i huset, i Sverige antagelig henregnes til denne klasse, naar ikke hovedpersonen hører til jordbrugsklassen. Antallet af saadanne hjemmeværende børn, udenfor jordbrugsklassen og som ere opførte under husligt arbejde, udgjorde i Norge 1,9 % (0,2 % mænd og 1,7 % kvinder). Tages dette samt fødeaadinstitutionen i betragtning, bliver forskjellen mellem de svenske og de norske procentforhold mindre, om end dette fremdeles bliver størst i Sverige.

Det samlede antal af forsørgede, naar dertil medregnes hustruer og andre i huset medhjælpende familiemedlemmer og børn, udgjorde pr. 100 indbyggere:

i Sverige:	19,6 %	mænd og	37,6 %	kvinder
- Danmark:	19,6 %	—	38,9 %	—
- Norge:	19,8 %	—	39,2 %	—
- Tyskland:	17,1 %	—	36,1 %	—
- Østerrige:	16,4 %	—	24,9 %	—

Angaaende de lave forholdstal for Tyskland og Østerrige henvises til, hvad ovenfor er sagt.

Hvorledes man skal gjøre fyldest overfor de to forskjellige hensyn, der gjør sig gjældende i dette forhold, nemlig 1) hensynet til erhvervet, 2) hensynet til husstanden, derom er meningene vistnok delte. Imidlertid synes de fleste at være enige i, at der, hvor et familiemedlem eller en tjener har et særskilt erhverv eller et særskilt arbejde udenfor husgjerningen, der bør vedkommende person regnes ikke som familiemedlem eller tyende henhørende til en hovedperson eller forsørger, men som selvstændigt erhvervende.

Hvad husgjerningen angaar, danner den efter min opfatning en virksomhed for sig, der burde behandles som enhver anden. Denne betragtning gjøres jo ogsaa gjældende i de fleste statistikker for de personers vedkommende, der vel udføre hustyendes arbejde, men ikke som tyende henhøre under nogen bestemt husstand. Disse henføres under hovedgruppe V sammen med dagarbeidere uden bestemt opgaven sysselsættelse (en sammenføren, der forevrigt ikke er logisk, da man med hensyn til de heromhandlede tjenere ikke er i uvished om, hvad gjenstanden for deres arbejde er).

Paa den anden side maa det erkjendes, at det har sin interesse, saavel af hensyn til sammenligningen med andre lande som i og for sig, at betragte de heromhandlede personer i deres forhold til den livsstilling, som familiens hovedperson indtager.

Man har jo her den udvei at klassificere disse personer efter begge hensyn, men at gjennemføre dette i fuld udstrækning synes uoverkommeligt, medmindre man anvender en mere summarisk klassifikation efter det ene af de hensyn, som lægges til grund.

Naar der saaledes spørges, hvilket hensyn der bør gives forrangen, staar tingen for mig saa, at det vigtigste hensyn i denne forbindelse er det arbejde og den virksomhed, som vedkommende personer selv udøve.

Ved at henføre virkeligt arbejdende mennesker under kategorien: forsørgede eller under en anden betegnelse, der vil blive opfattet i lighed dermed, tilhyller man den kjendsgjerning, at disse mennesker, særlig husmødrene, har en betydningsfuld økonomisk opgave i samfundet, en opgave, der i vigtighed neppe staar tilbage for nogen af de som hovednæringsveie betegnede virksomheder, og som det derfor, fra flere synspunkter betragtet, er uheldigt at stikke under stol. En saadan gruppering virker navnlig uheldigt og misvisende, hvor det gjælder at gjøre rede for de virksomheder, hvorved kvinderne sysselsættes, idet netop den vigtigste af disse for størstedelen forsvinder.

Konsekvensen heraf skulde være den, at man i overensstemmelse

med Bertillons klassifikation principalt henførte disse personer som selvstændigt arbejdende under gruppen: husligt arbejde og ved siden heraf meddelte summariske tillægsopgaver udvisende deres fordeling efter familiehovedets erhverv. Da imidlertid den overveiende opfatning synes at gaa i modsat retning, bliver det et spørgsmaal om, hvormeget hensyn der hertil bør tages.

Med hensyn til de hjemmeværende familielemmer synes der iøvrigt at være grund til at sætte en aldersgrænse, saa at alle de personer, der er yngre, bliver at sætte i klasse med forsørgede, selv om de har noget lønnet erhverv f. ex. som tjenere, eller om de som arvinger har egne midler. I Sverige og Norge er en saadan grænse sat ved det fyldte femtende aar, i England ved det tiende.

I henhold til det anførte henstilles, at man som gruppe V opstiller alle de ved husligt arbejde sysselsatte personer, altsaa iberegnet husmødre, hustjenere, døtre, der hjælpe til i huset m. v., hvorhos som en ny gruppe VI opstilles arbejde af ubestemt eller ikke nærmere betegnet art, idet det, som ovenfor berørt, ikke er konsekvent at sammenføre ubestemte opgaver med bestemte. Herunder kunde medtages andre personer uden opgivet eller uden bestemt opgivet erhverv, hvilke nu i den norske statistik har faaet sin plads som gruppe VIII.

Under gruppen eller gruppeafdelingen: formuesindtægt, føde- raad, pension m. m., synes det at have meget for sig, om man i lighed med, hvad der er gjort i den svenske statistik, inddelte vedkommende personer efter den hovednæringsvei, som de før har tilhørt, eller, som i den norske statistik, efter deres tidligere sociale stilling.

Som ottende gruppe vilde da være at opføre de, der forsørges af andre eller leve paa andres bekostning, altsaa de, der forsørges af familier, kommuner eller ved privat godgjørenhed, eller som paa anden maade falder andre eller samfundet til byrde.

De familieforsørgede burde da i lighed med husmødre og tjenere m. m. i en særskilt tabel igjen fordeles paa hovedgrupper af næringsveie og livsstillinger.

I forbindelse med foranstaaende bemærkninger vedrørende de systematiske inddelinger af de store erhvervsgrupper skal jeg tillade mig at erindre om, at det ved det nordiske statistiske møde i Stockholm i 1890 udtaltes, at man ansaa det «ønskværdt, att i yrkesstatistiken meddelas en alfabetisk förteckning öfver de olika

slagen af yrkesiddkare med hänvisning till de grupper och afdelningar, hvarunder de återfinnas». Da saadan fortegnelse ikke findes i den danske og svenske statistik, turde der være grund til at gjentage heromhandlede udtalelse, og kan bl. a. henvises til den udførlige fortegnelse, som den tyske Berufsstatistik indeholder i saa henseende.

Ved siden af overensstemmelse saavidt muligt i henseende til de systematiske inddelinger vil det selvfølgelig være af megen betydning, om ogsaa de mere detaillerede specifikationer af livsstillingerne i de nordiske landes statistikker kunde nærme sig hinanden. Det skulde antagelig ikke volde særdeles stor Vanskelighed at opstille en række af mere fremtrædende enkelte livsstillinger, som kunde opføres paa ensartet maade. Da spørgsmaalet herom imidlertid maaske lettere kunde behandles i forbindelse med det af kollega Rubin behandlede spørgsmaal om den sociale gruppering af livsstillingerne, skal jeg her indskrænke mig til denne antydning.

Kristiania den 6te august 1900.

A. N. Kier.

*Bilag C.***Om Befolkningens sociale Gruppering.**

Statistikken over Befolkningens Fordeling efter Erhverv er i Landenes Folketællinger efterhaanden bleven uddybet ved en stærkere Differentiering og undertiden ved Kombination af Erhvervsopgivelsen med andre befolkningsstatistiske Momenter eller med Data, som henhøre under Bedriftsstatistikken.

* Disse Forbedringer ere naturligvis i nogen Grad komne ogsaa den sociale Statistik til gode. Det er utvivlsomt, at Spaltningen af en stor Erhvervsgruppe i flere mindre oftest vil give et Plus i Kendskabet til Befolkningens sociale Sammensætning. Og lige saa utvivlsomt er det, at f. Eks. Erhvervstællingens Kombinering med Bedriftsstatistikens Oplysninger om, hvor mange Arbejdere hver selvstændig erhvervsdrivende beskæftiger, kan yde et væsentligt Bidrag i den anførte Retning.

Den Kundskab, man kan faa om de sociale Forhold, allerede ved selve Opgørelsen af Befolkningens Fordeling i de forskellige Erhvervsgrupper (med Underafdelinger) forøges yderligere ved Sondringen imellem de erhvervsdrivendes Stilling inden for hvert enkelt Erhverv. Man har i Folketællingsbearbejdelseerne dels sondret imellem selvstændige og uselvstændige, dels atter — om end ikke saa almindeligt — adskilt de uselvstændige i en Overklasse («Betjente», «Angestellte», «Employés») og en Underklasse (Arbejdere). Det er da ogsaa det her nævnte Princip, der gaar igennem de talrige Forsøg paa at opstille Rammer for en social Klassificering til Brug ved Specialundersøgelser, jfr. saaledes det af det internationale statistiske Institut i 1895 vedtagne Forslag (af Rasp) om Klassificering af Sparekasseinteressenter.

Naar Opgaven alene er den at tilvejebringe et Billede af Befolkningens sociale Struktur, der saa tro som muligt gengiver det virkelige Livs Forhold, bør selvfølgelig alle til Raadighed staaende Kriterier benyttes. En Maalestok for, hvor langt man da kan naa, har man

i den tyske «Berufs- und Gewerbezahl» af 1895. Tyngdepunktet i denne Undersøgelse ligger lige saa meget paa det socialstatistiske som paa det erhvervsstatistiske Felt. Medens saaledes den ved Fremstillingen benyttede Erhvervsnomenklatur ikke er særlig vidtløftig¹⁾, er der gennemgaaende lagt stor Vægt paa Udnyttelsen af de Oplysninger, der kunne karakterisere Personernes Stilling inden for enhver Erhvervsgren. Ved Siden af den fundamentale Tredeling: 1) Selvstændige, 2) Angestillede og 3) Arbejder, har man en Mængde Underafdelinger. De selvstændige ere ikke alene klassificerede efter Antallet af de Arbejdere, de beskæftige (for Landbrugernes Vedkommende efter Brugsens Størrelse), men der er tillige sondret mellem selvstændige «for egen Regning» og «for fremmed Regning», og til Karakterisering af de saaledes fremkomne sociale Grupper af selvstændige har man i Undersøgelsen inddraget helt nye Momenter, som til Eks. det forholds-mæssige Antal af «Angehörige» (Familiemedlemmer), som deltagt i Husefaderens erhvervs-mæssige Arbejde. De to Grupper af uselvstændige har man endvidere — særlig for Landbrugets og Industriens Vedkommende — delt i Underklasser efter deres Stilling i Erhvervet; bl. a. har man i den egentlige Arbejdergruppe specielt udsondret de faglærte Arbejdere.

Det maa nu ganske vist indrømmes, at det Billede, som den tyske Erhvervsstilling af 1895 giver af Befolkningens sociale Sammensætning, i flere Henseender er mangelfuldt²⁾. Men der er formentlig ingen Tvivl om, at dette Arbejde hidtil er det fuldkomneste i sin Art, og, med Bearbejdelsen af den forestaaende Folketælling for Øje, paatrænger sig derfor Spørgsmaalet om, hvor vidt og i hvilket Omfang man i de tre nordiske Lande bør efterligne det her givne Mønster, eller om der maaske kan findes andre Veje, ad hvilke man kan naa frem til et saa vidt muligt ensartet Grundlag for Bedømmelsen af Befolkningens sociale Sammensætning i de tre Lande.

-
- 1) Den omfatter kun 207 Numre, medens f. Eks. den af det internationale statistiske Institut vedtagne fuldstændige Nomenklatur har 499 Numre.
- 2) Det kan selvfølgelig indvendes, at Selvstændighed eller Ikke-Selvstændighed i Erhvervsarbejdet er en ofte misvisende Maalestok for den sociale Stilling. Det samme kan siges om Antallet af beskæftigede Arbejdere (f. Eks. en Guldsmedemester og en Grovsmedemester med 5 Arbejdere hver ville hyppigt tilhøre forskellige sociale Klasser). Endelig har man ikke uden Ret gjort gældende, at den tyske Statistiks Deling af Arbejderne i faglærte og ikke faglærte er og maa være vilkaarlig, fordi det ikke er muligt at opstille et for alle Fag fælles Kriterium for Grænsen mellem faglært og ufaglært Arbejde.

Det maa da først bemærkes, at et enkelt væsentligt Moment, nemlig Tilvejebringelsen af en Forbindelse mellem Folketællingen og en samtidig optagen Bedriftsstatistik, formentlig paa Forhaand maa betragtes som udelukket. Hermed bortfalder den i Tyskland benyttede Lédetraad ved den sociale Klassificering af de selvstændige, og Spørgsmaalet er saa, om en delvis Erstatning herfor kan opnaas ad anden Vej, f. Eks. saaledes som det paa mindre formel Maade finder Sted i den norske Erhvervsstatistik, hvor man alene paa Grundlag af Erhvervsbetegnelsen har opstillet en Klassificering, der paa flere Omraader benytter sociale Skillelinier¹⁾. En saadan viddreven Udnyttelse af Erhvervsbetegnelsen er naturligvis betinget af, at Erhvervsrubrikken er godt udfyldt; og Afgørelsen af, hvor langt man i det enkelte tør gaa med Differentieringen, maa altid bero paa, i hvilken Grad man tror at turde stole paa sit Materiale. Hvor man — som i Norge — har Tællere, der foretage eller kontrolere Indførelsen af Primæropgivelserne paa Tællingsformularerne, vil man selvfølgelig i den her omhandlede Henseende kunne gaa et Skridt videre, end hvor man er i det modsatte Tilfælde. Men selv i Norge staar man dog paa væsentlige Punkter ret hjælpeløs overfor Livsstillingsgruppernes Opløsning i sociale Klasser; jfr. f. Eks. den store Gruppe «Købmænd, Grosserere, Handelsmænd, Handlende». Som Helhed maa det dog siges, at Norge foreløbig er videre fremme end Danmark og Sverrig i sin Deling af de selvstændige, og man vil derfor ogsaa ved Bearbejdelsen af den forestaaende danske Folketælling søge at naa videre, end hidtil er sket.

De i Erhvervsarbejdet uselvstændige ere i Norge, overalt hvor det lader sig gøre, delte i to Underafdelinger: «Betjente» og «Arbejdere». I Sverrig har man vel formelt kun een Afdeling, «Biträden», men selve Erhvervsnomenklaturen giver dog nogen Mulighed for at adskille de højere Arbejdere (Funktionærer) fra den egentlige Arbejderklasse. Danmark har, ligesom Sverrig, kun een Afdeling «Medhjælpere», og Erhvervsnomenklaturen giver mindre end den svenske Udveje for en Tvedeling. Der synes at være god Grund for den svenske og den danske Statistik til at arbejde hen imod en Ordning, der — ligesom den norske, den tyske, den franske, den ungarske o. s. v. — indskyder en Mellemlasse («Betjente», «Angestellte», «Employés», «Höhere Hilfspersonal») imellem Arbejdsgiverne og de egentlige Arbej-

---

¹⁾ Eks.: Selvstændige i Fabrikindustri — Haandværksindustri — Smaa-industri; og inden for den første Klasse: Fabrik- og Brugsejere — mindre Fabrikanter.

dere. En saadan Reform vilde saa meget mere være paa sin Plads, som den vilde være i Overensstemmelse med den af det internationale statistiske Institut vedtagne Deling: Patrons — Employés — Ouvriers.

En yderligere Deling af de uselvstændiges Grupper, saaledes som det her og der er sket ved den tyske Tælling af 1895, vil formentlig støde paa store Vanskeligheder, naar man ikke har Støtte i en samtidig Bedriftsstatistik. Dog kunde der maaske være Spørgsmaal om at forsøge en Deling af Arbejderne i faglærte og ikke faglærte. Det er dog vanskeligt paa Forhaand at danne sig en Forestilling om, efter hvilke Regler Sondringen bør ske; først naar Materialet foreligger, og man har Erhvervsbetegnelserne og øvrige Primæropgivelser for sig, vil man efter et praktisk Forsøg kunne tage endelig Stilling til Spørgsmaalet.

Formaalet med de foran omtalte Foranstaltninger er jo at gøre Folketællingen saa vidt muligt egnet til at skaffe Indblik ikke alene i Befolkningens Sammensætning efter Erhverv, men ogsaa i dens sociale Bygning. Principielt bør naturligvis ethvert overkommeligt Middel benyttes hertil; kunde man — for at nævne et Par Ting, som under bestemte Forudsætninger dog ikke vilde ligge helt uden for det mulige Grænser — faa Oplysning om hver Mands Indtægt eller Huslejeudgift, vilde ogsaa disse Data være velkomne som et værdifuldt Supplement til de øvrige sociale Kriterier.

Men noget andet er det, at det for Bureaustatistikken er langt mindre vigtigt at faa tilvejebragt et fint udført Billede, der gengiver alle Nuancer i det virkelige Samfund, end at skaffe sig en for det daglige statistiske Arbejde praktisk brugbar Klassificering. Det maa vel erindres, at ved største Delen af de Data, vedrørende Befolkningen, som et statistisk Bureau faar til Bearbejdelse, er man i Almindelighed ikke i Stand til at tilvejebringe meget udførlige Oplysninger om de enkelte Personers sociale Stilling. Om en Selvmorder oplyses det maaske, at han var Skomager i en Provinsby — men ikke om han var Indehaver af en stor Forretning eller kun Lappehaandværker; om en ved Ulykkestilfælde tilskadekommet Mand faar man maaske at vide, at han arbejdede ved Murerarbejde paa et Stillaads — men ikke om han var faglært Arbejder eller det modsatte; Materialet til Kriminalstatistikken giver heller ikke i Almindelighed meget ud over det, at Mandens Næringsvej var den eller den. Og saa fremdeles.

For de nævnte og flere andre Grene af den officielle Statistik

er det imidlertid af Vigtighed at have en fast Basis for Sammenligninger med den hele Befolkning. Man maa altsaa have denne fordelt i sociale Rammer, udelukkende byggede op ved Hjælp af de simple Data, der i Almindelighed foreligge gennem Primæropgivelserne til Selvmords-, Ulykkes-, Retsstatistikken o. s. v. Disse ere;

1) Erhverv;

2) Stilling i Erhvervet som Hovedperson eller Medhjælper; for Medhjælperes Vedkommende tillige med Angivelse af, om den paagældende hører til den egentlige Arbejderklasse;

3) I Almindelighed; Hjemsted (Bopæl i By eller paa Landet).

Det medfølgende Bilag (S. 40—41) viser et Udkast til en saadan social Gruppering af Befolkningen. Udkastet er udarbejdet med Erhvervsklassificeringen i den danske Folketælling af 1890 som Grundlag. Der findes kun tre sociale Hovedklasser, men inden for hver af disse er der sondret mellem Folk, der — efter deres Livsstilling at dømme — overvejende have faste Indtægter, og Folk, der antages overvejende at have usikre Indtægter. Grupperingen tænkes foretagen særskilt for Hovedstaden, for de øvrige Byer og for Landdistrikterne.

Det siger sig selv, at en Opstilling som den foreliggende maa være ufuldkommen og vilkaarlig; men det tør dog ventes, at den nogenlunde vil træffe de store sociale Skillelinier, saa at den kan blive en brugelig Basis for Sammenligninger.

I Henhold til ovenstaaende skal jeg, med Henviisning til de Regler for Erhvervsangivelserne, som Folketællingslisterne (for Tællingen i Danmark 1901) indeholde dels i Skemaets «Regler», dels i dets egentlige Spørgerubrikker, tillade mig at henstille:

A. at Erhvervsopgørelsen ved de forestaaende Folketællinger i de tre nordiske Lande foretages paa saadan Maade, at der derved fremdrages saa mange Træk, som det er gør ligt, til Belysning af Befolkningens sociale Sammensætning (jfr. Beslutning under Punkt C 4 ved det andet fællesnordiske statistiske Møde i Stockholm 1890). I Særdeleshed bør Opmærksomheden være henvendt paa:

1) at Erhvervs-Nomenklaturen i den her omhandlede Henseende gøres saa specificeret, som det efter Primæropgivelsernes Beskaffenhed er forsvarligt,

2) at de uselvstændige erhvervsdrivende, overalt hvor det er muligt, deles i to Afdelinger, Funktionærer og Arbejdere,

3) at der bør foretages Forsøg paa en Deling af de egentlige Arbejdere i faglærte og ufaglærte;

B. at der, med Erhvervsopgørelsen som Grundlag, foretages en Klassificering af Befolkningen efter sociale Synspunkter, saa vidt det efter Forholdene er gørligt i Overensstemmelse med det hofølgende, paa Basis af den danske Folketælling af 1890 udarbejdede Udkast.

København i Juli 1900.

Marcus Rubin.

Erhvervsgruppe	Social Klasse A			
	1. Folk med overvejende faste Indtægter		2. Folk med overvejende usikre Indtægter	
	Hovedpersoner	Medhjælpere	Hovedpersoner	Medhjælpere
I. De, som arbejde i immaterielle Virksomheder	Gejstlige Embedsmænd etc. Lærere i Byerne. Officerer etc. Andre Embedsmænd.	Private Medhjælpere hos Embedsmænd uden for Post-, Jernbane- og Telegrafvæsenet.	Privat immateriel Virksomhed.	Medhjælpere ved privat immateriel Virksomhed.
II. De, som leve af Jordbrug og anden Raastoffrembringelse	—	—	Godsejere. Proprietærer. Forpagtere.	—
III. De, som leve af Produkters Forædling og Forarbejdning	Direktører i Aktieselskaber (industrielle).	—	«Fabrikanter». Bryggere, Brønde- vinsbrøndere og Møllere i Byerne.	—
IV. De, som leve af Handel og Omsætning	Direktører i Banker og Sparekasser. Direktører i Aktieselskaber (Handel og Omsætning).	—	Apotekere. Grosserere. Mæglere og Dispa- cheurer. Skibsredere. Vekselerere.	—
V. De, som leve af andre Erhverv	—	—	—	—
VI. De, som leve af deres Midler	Kapitalister.	—	—	—
VII. Tyende	—	—	—	—
VIII. Personer under offentlig Forsorg	—	—	—	—

Anm. Hver enkelt af de ovenstaaende Klasser I—VII deles i Forsørgere og Forsørgede. Under sidstnævnte hidtil, dels sammenstilles i en særskilt Gruppe. I sidstnævnte Form gaa de ind i den sociale Gruppangivet Erhverv holdes uden for Klassificeringen.

Social Klasse B				Social Klasse C			
1. Folk med overvejende faste Indtægter		2. Folk med overvejende usikre Indt.		1. Folk med overvejende faste Indt.		2. Folk med overvejende usikre Indtægter	
Hovedpersoner	Medhjælpere	Hovedpersoner	Medhjælpere	Hovedpersoner	Medhjælpere	Hovedpersoner	Medhjælpere
Lærere paa Landet. De militære Underklass. Fast ansatte i underordnede Poster.	Medhjælpere hos Embedsmænd i Post-, Jernb- og Telegrafvæsenet.	—	—	—	—	—	—
—	—	Gaardmænd. Møjerister. Drænings- og Engvandingmestere. Gartnere.	—	—	—	Husmænd. Indsiddere. Fiskere.	Erhvervsgruppens Medhjælpere. «Daglejere ved Agerbruget».
—	—	Bryggere, Brændevinsbrændere og Møllere paa Landet. Alle andre selvstændigeHaandværkere og industridrivende, med Undtagelse af Syersker samt Indehavere af Vadske- rier og Strygerier.	—	—	—	Syersker. Indehavere af Vadske- rier og Strygerier.	Erhvervsgruppens Medhjælpere. «Daglejere i forskellige Indu- striers. Fyrbedere.
—	Medhjælpere i Apoteker. Funktionsrer i Banker og Spa- rekasser.	Andre selvstæn- dige handlende end de under Klasse A an- førte. Selvstændige v. Søtransport. Selvstændige v. Landtransport.	Erhvervsgrup- pensMedhjæl- pere undtagen de under B 1 og C 2 anførte.	—	—	—	Medhjælpere hos Høkere, Mælke- handlere, Detail- lister, Sand- og Grenthandlere og andre smaa- handlende. Medhjælpere ved Søtransport. Medhjælpere ved Landtransport. «Daglejere i for- skellige Omsæt- ningsvirksom- heder.»
—	—	—	—	Portnere, Opsynsmænd, Viceværter, Bude.	—	Daglejere og Arbejdsmænd, for saa vidt de ikke have opgivet bestemt Beskæftigelse.	—
Pensionister.	—	—	—	Aftægtsfolk, Legatnydere.	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	Tyende.
—	—	—	—	Abnorme og sindssyge i Anstalter. Almissenydende. Fanger.			

hører ikke Tyende. Disse bør i Erhvervsstatistikken dels opføres ud for hver enkelt Erhvervsgruppe (ligesom pering paa den her anførte Plads. Personer i Gruppe VIII betragtes alle som «forsørgede». Personer med